خەلەتییێن ئافرەتان

د هەیڤا ڕەمەزانێدا

بەرهەڤکرن
اللجنة العلمية بالمكتب
التعاوني للدعوة بالروضة

وەرگێران و زێدەکرن
کاژین سلام

مزگەفت

خەلەتییێن ئافرەتان
د هەیڤا ڕەمەزانێدا

وەرگێران و زێدەکرن
کاژین سلام

مزگەفت
www.mzgaft.com

پەڕتووک : خەلەتییێن ئافرەتان د هەیڤا ڕەمەزانیێدا

وەرگێڕان و زێدەکرن: کاژین سلام

ژبەرهەمێن: سایتێ مزگەفت www.mzgaft.com

(پێشەکی)

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد للّه وحده، والصلاة والسلام على من لانبيَّ بعده أما بعد:

د ڤێ ناميلكێ دا دێ بەحس ل وان خەلەتييا كەين يێن كۆ گەلەك ژ ئافرەتان دكەڤنە تێدا د هەيڤا ڕەمەزانێ دا، پتريا وان خەلەتييان ژ ئەنجامێ فەتواييێن بێ زانينە، يان ژی هندەک ژ ئافرەتان چاڤ ل ئێک و دوو دكەن بێ بەڵگە.
ژبەر ڤێ چەندێ - ب ئانەهييا خودێ - دێ هندەک ژوان كارێن نە دروست ديار كەين، كۆ پتريا ئافرەتان دكەڤنە تێدا.
دخواز ژ خودايێ مەزن دكەين هەمی ئەو خويشكێن مە يێن باوەردار دەمێ دخوينن مفای ژێ وەربگرن، و خودێ سەركەفتنێ و ڕازيبوونا خۆ و لێ بورينا خۆ بسەر مە و وان دا ب بارينيت دڤێ هەيڤا مەزن دا.
هەروەسا سوپاسييەكا تايبەت بۆ هەر كەسەكێ بوويە هاريكار د ڤی كاری دا.

◄ ڕوژی خوارنا ئافرەتێ د ڕۆژێن ڕەمەزانێ دا ب هێجەتا وێ چەندێ کۆ یا بچیکە، هەر چەندە ئەو یا بالغ بووی و یا گەهشتییە بێ نڤێژییا (الحيض)

ابن باز -رەحما خودێ لێ بیت- دبێژیت: پێدڤییە ل سەر ئافرەتا (بالغ) ب ڕوژی بیت دەمێ دگەهیتە ژیێ پێگەهشتنێ، و بالغ بوون ژ ژیێ پازدە سالییێ دەست پێ دکەت، یان دێ مییێن زراڤ ل عەورەتێ وێ دیار بن، یان دەرکەفتنا ئاڤا شەهوەتێ (المني)، (١) یان دیتنا زڤرۆکا هەیڤانە (عادە)، یان دووگیان بوون، هەر دەمێ ئەڤە ل کچێ دیاربوون، ڕوژی دێ ل سەر وێ فەرز بت، خۆ ئەگەر ژیێ وێ دەهـ ساڵ ژی بیت، گەلەک ژ کچا دژیێ دەهـ سالیێ یان ژی د یازدە سالیێ دکەڤنە د بێ نڤێژیێ دا و دێ بینی خێزانا وێ سستاهیێ دڤێ چەندێ دا دکەن و هزر دکەن یا بچیکە و نەچار ناکەن کۆ ڕوژییا بگریت، و ئەڤە یا خەلەتە، یا دروستە ئەگەر کچ کەفتە دبێ نڤێژییا دا ئەڤە گەهشتە ژیێ پێگەهشتنێ (بالغ بوون) و پێنوس لسەر هاتە گونجاندن. [فتاوى إسلامية (117/2)]

---

(١) المني: ئەڤ جورێ ئاڤێ ل دەمێ ب هێزبوونا شەهوەتێ ب خۆشی و دەرکەتنا بلق بلق دەردکەڤیت، بۆ نموونە: ل دەمێ جۆتبوونێ یان د خەوێ دا دەردکەڤیت، وسەر شویشتن لسەر وی فەر دبیت.

◄ سستاهییا ڕوژی خوارنا د ڕەمەزانێ دا بۆ وێ ئافرەتا ب (حەملە_دوو گیان) و ئەوا شیری د دەتە زاڕوکێ خۆ ئەگەر وێ شییان هەبن و زیان نە گەهیتێ

ڕوژی گرتن فەڕزە ل سەر ژنکا ب (حەملە_دوو گیان) ئەو تێ نەبت ئەگەر ژ نەفسا خۆ ترسیا، ئانکو ب زانیت دێ زەرەرەک گەهیتە وێ یان زارۆکێ وێ، ل وی دەمی دروستە ئەو ڕوژییێ بخۆت، و دێ ڕوژییێن خۆ قەزا کەت پشتی کۆ زارۆکێ خۆ دانا و پاقژ بۆ ژ (چلکا - نیفاسێ)، و ئەو پێش ڤە خوارنێ نادەت ئەگەر ڕوژییێن خۆ قەزا کرن بەری ڕەمەزانا دویڤدا بهێت، و خوارنێ ژی دابەش ناکەت سەبارەت ڕوژیگرتنێ، دێ ڕوژییا گریت و خوارنێ نادەت.

[فتاوى اللجنة الدائمة (٢٢٦/١٠)]

◄ شەرمـــزارییا هـــندەک ئـــافـــرەتـــان کۆ ڕوژیێن خۆ بـــخون د ڕەمەزانێ دا وەختێ دکەڤنە د بێ نڤێژییان دا یان د چلکان دا

ابـن بـاز -رەحـما خـودێ لێ بیت- دبێژیت: ژنێن د ڕەمەزانێ دا دکەڤنە د بێ نڤێژییان دا، یان دکەڤنە د چلکاندا، بۆ وان دروستە ئەو د ڕۆژێـن ڕەمەزانێ دا بـخۆن و ڤەخۆن، و دروســـت نینـە ل وی دەمی ئەو نڤێژان بکەن و ڕوژییان بگرن، و ل وان ناهێتە قەبـویل کرن، و پێدڤییە لـسەر وان ڕوژییا قەزا بکەن ژبلی نڤێژا، ژبەر گۆتنا عائیشایێ (خودێ ژێ ڕازی بیت) وەختێ پرسیار ژێ هـاتیە کرن: ((مَـا بَـالُ الْـحَائِـضِ تَقْضِي الـصَّوْمَ، وَلا تَقْضِي الـصَّلاةَ؟ فَـقَالَـتْ: أَحَـرُورِيَّـةٌ أَنْـتِ؟ فَـقُلْتُ: لَسْـتُ بِحَـرُورِيَّـةٍ، وَلَـكِنِّي أَسْـأَلُ. فَقَالَـتْ: كَـانَ يُـصِيبُنَا ذَلِـكَ، فَنُؤَمَّرُ بِـقَضَاءِ الـصَّوْمِ، وَلا نُـؤَمَّرُ بِـقَضَاءِ الصَّلاةِ)) (١) ئانکو: بـوچی ئەو ژنکا د عادەیا هەیڤانە دا ڕۆژییێت خۆ قەزا دکەت، و نڤێژێت خـو قەزا نـاکەت؟ ئەوێ گـوت: ما تـو ژ حەروریای، مــن گـــوت: ئەز نەیا "حەروریمە"، هەمـــا بەس پـرسیارە ئەزا دکەم، ئینا گـوت: ئەو بـسەرێ مە دهـات، فەرمـان ل مە دهاتە کرن ئەم ڕۆژییێت خو قەزا بکەین، وفەرمان ل مە نە دهاتە کرن کۆ نڤێژا قەزا بکەین.

[مجموع فتاوی ابن باز (١٨٢/١٥) و (١٩٠/١٥)]

---

(١) مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

◄ نە گرتنا ژنێ بۆ ڕۆژيیا دەمێ سەرێ خۆ نەشويشت ژ بێنڤێژيێ (الحيض) ژ بەرى دەركەفتنا سپێدێ (الفجر)

ابن عثيمين -رەحما خودێ لێ بيت- دبێژيت: ئەگەر ئافرەت د شەڤا ڕەمەزانێ دا ژ بێنڤێژيێ پاقژ بوو، هەتا ئەگەر ب خۆلەكەكێ بەرى بانگێ سپێدێ بدەت ژى، دڤێت ئەو يا ب ڕۆژيێ بيت و ڕۆژيیا وێ دێ يا دروست بيت، و لسەر وێ نينە ئێكا دى ژ پێشڤە بگريت، چونكى وێ ڕۆژى گرت و ئەو يا پاقژ، بلا هەر وێ سەرێ خۆ پشتى بانگێ سپێدێ شويشت بيت، چ ئاريشە د ڤێ چەندێ دا نينە، هەروەكى يێ ب جەنابەت كۆ پشتى بانگێ سپێدێ دايێ ژ نوى سەرێ خۆ شويشت، هنگى دێ ڕۆژيیا وێ يا دروست بيت ژبەر گۆتنا عائيشايێ دەمێ گوتى: ((كانَ رسولُ اللَّهِ (ﷺ) يُصْبِح جُنُباً مِنْ غَيْرِ حُلْمٍ، ثُمَّ يصُومُ))(١) ئانكو: ل پێغەمبەرێ خودێ (ﷺ) دبوو سپێدە و ئەو يێ ب جەنابەت بوو نە ژ خەونێ پاشى ڕوژى دگرت.

[مجالس شهر رمضان (ص:٥٦)]

---

(١) مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

◄ خۆ دویرکرنا ئافرەتا د چلکان دا ژ ڕوژی و نڤێژا ئەگەر پاقژ بوو بەری چل ڕۆژ تەمام بن

إمـام الترمذي -رەحـما خـودێ لێ بیت- دبێژیت: ئەهـلێ زانینێ ژ صەحـابیێن پێغەمـبەری (ﷺ) و پێشیێن چـاکێن ئـومـمەتێ (السـلف الـصالـح) و تـابعییا د ئێک دەنـگن لـسەر هـندێ کۆ ژنا چـلکدار دێ چـل ڕۆژان ڕویـنیتە خـوارێ نە نڤێژان دکەت و نە ڕۆژییان دگریت هەتا پاقژ دبیت، دەمێ پاقژ بۆ دێ نڤێژێن خۆ کەت و ڕۆژییێن خۆ گریت.

[سنن الترمذي (٢٠٤/١)]

هەروەسا ابن باز -رەحما خودێ لێ بیت- دبێژیت: ئەگەر ئافرەتا چلکدار پاقژ بوو بەری چل ڕۆژ تەمام بن دێ سەرێ خۆ شـوت، و دێ ڕوژییێن خۆ گـریت و نڤێژێن خۆ کەت، و دروسـتە زەلامێ وێ ژی بهێتە نڤینا وێ ب ئێک دەنگیا ئەهـلێ زانینێ، و نـینە هژمارێت ژێگرتی بۆ چلکدارێ.

[مجموع فتاوى ابن باز(٢٢٥/١٠)]

◄ بەتالبوونا رۆژیێ دەمێ ژنک دکەڤیتە د بێنڤێژیێ دا پشتی ڕۆژ ئاڤا بوونێ و بەری فتارێ یان بانگێ مەغرەب

ابن عثيمين -رەحما خودێ لێ بيت- دبێژیت : دێ بینی هندەک ژ ئافرەتان یێن ب ڕۆژی بۆین و ئەگەر ڕۆژ ئاڤا بوو و فتارا خۆ کر بەری ئەو نڤێژا مەغرەب بکەت ژ نوی دکەڤیتە د بێ نڤێژیێ دا، ڤێجا هــــندەک ژوان دبێژن وەختێ دکەڤمە دبێ نڤێژیێ دا پشتی فتارێ و بەری نڤێژا مەغرەب بکەم ڕۆژیا من دشکێت.
و هەروەسـا هـندەک ژوان دبێژن: وەختێ د کەڤمە دبێ نڤێژیێ دا بەری نڤێژا عەیشا ئەو هزر دکەت ڕوژیا وێ دشکێتن.

و ئەڤ چەنـــدە هەمی یا دروســـت نینە، ئەگەر ڕۆژ ئـــاڤا بۆ و ئــافــرەتێ بێ نڤێژی نە دیت هەتــا ئەگەر ب خۆلەکەکێ ژی پشتی ڕۆژ ئاڤا بۆونێ ژ نـوی ئەو کەڤتە د بێ نڤێژییانـدا ل وی دەمی ڕۆژیا وێ یا دروستە، خۆ ئەگەر وێ هەست ب نیشانێن بێ نڤێژیێ کرن بەری ڕۆژ ئـــاڤابـــوونێ ل وی دەمی ڕۆژیا وێ یا دروستە، ژبەر کو ئەوا ڕۆژیێ دشکێنیتن دەرکەفتنا بێ نڤێژیێ یە بەری ڕۆژ ئـاڤا بـوونێ، نە کۆ هەستپێکرن ب هـاتنا وێ یـە .
[مجموع فتاوى ورسائل العثيمين (١٩/٨٠)،(١٩/٢٧٠)]

◄ بكارئینانا وان دەرمانان یێن نەهێلن ئافرەت بكەڤیتە د بێ نڤێژیێ دا (عادە) - خۆ ئەگەر ئەو ب زیان ژی بن - بۆ پاراستنا رۆژییێن خۆ داكۆ یاب ڕۆژی بیت ل ڕەمەزانێ یان ژی دا خێرا دەهكێن دویماهیكێ ژێ نەچن

لیژنا فتوایا دبێژیت : دروستە بۆ ئافرەتێ ئەڤان حەبێن هەنێ ب كار بینت یێن نەهێلن ئەو بكەڤیتە د بێ نڤێژیێ دا (عادە) ب مەرجەكی ئەگەر نوژداران حوكم پێ دا كۆ ئەڤ حەبە چ زیانا ناگەهینێ و زیانێ نا گەهینیتە دوگیانی، و بۆ وێ باشترە ئەو ب كار نەئینیت، خودێ دەستیری دایە وان ئافرەتان كۆ ئەو ڕۆژییا بخون دەمێ دكەڤنە د بێ نڤێژییاندا ل هەیڤا ڕەمەزانێ، و شریعەتێ فەرمانا كری كۆ ب تنێ دێ قەزا كەت.

[فتاوى اللجنة الدائمة (١٠/١٥١)]

ابـن عثيمين -رەحـما خودێ لێ بيت- دبێژيت: ئەوا ئەز دبينم كۆ ئـــافـــرەت ڤان حەبكان بـــكار نەئينيت نە د ڕەمەزانێ دا و نە ژ غەيرى ڕەمەزانێ ژى دا، ژبەر كۆ يا بنەجهـ بـووى ل دەف من ژ پشكنيێن نـوژدارى كۆ ئەو حەبک گەلەک ب زيانن بۆ ئافرەتێ لـــسەر رەحـــمێ وێ و دەمـــارا و خـــوينێ، و هەر تشـــتەكێ ب زيان بيت نەهيبا مـە يا ژێ هـــاتييە كرن، ژبـەر گـــوتـــنا پـێغەمـبەرى(ﷺ): ((لا ضرر ولا ضرار)) (١)

ئانكو : بلا كـەس زيانێ نەكەت، و كەس بەرسڤا زيانێ ب زيانێ نەدەت.

[مجموع فتاوى ورسائل العثيمين (ج ٢٥٩/١٩)]

---

(١) رواه ابن ماجه وصححه الألباني.

ابن عثيمين : ئەز ئەوان ژ ڤێ چەندێ هشيار دكەم و وان ژێ د دەمە پاش، چونكى ئەڤان حەبێن هەنێ زيـانەكـا مەزن يـا هەى لـسەر، ئەڤە ژى ب ڕێكا نـوژداران بۆ من يا ديار بووى و دڤێت ئەم بێژينە ژنا: ئەڤە تشتەكە خودێ يێ لسەر كچێن ئادەمى نڤيسى، ڤێجا تۆ يا ڕازيبە ب وێ يا خودێ بۆ تە نڤيسى و يا ب ڕوژى بە ئەگەر چ ڕێگر نەبن، بەلێ ئەگەر ڕێگرەك هەبوو (بۆ نموونە بێ نڤێژى) هنگى تو ڕوژيان نەگرە و يا ڕازيبە ب قەدەرا خودايێ مەزن.

◄ دەست لێ دان و یاری کرنا ئافرەتێ دگەل هەڤژینێ وێ ئەگەر ترسیان کۆ ب وێ چەندێ دێ ڕۆژییا وان پویچ بیت چ ب جۆتبوونێ بیت، یان ژی ب هاتنە خوارا ئاڤا شەهوەتێ بیت

ابن عثيمين -رەحما خودێ لێ بیت- دبێژیت: ئەگەر ڕۆژیگر ژ نەفسا خۆ ترسییا کۆ ئاڤا وی بهێتە خوار ب ماچی کرنێ یان هەر تشتەکێ دی، یان ژی بگەهیتە ئەگەرێ جۆتبوونێ، ژبەر نەشیان و زاڵ بوونا وی لسەر شەهوەتا خۆ، ڤێجا ماچی کرن یان هەر کارەکێ دی بیتن ل وی دەمی حەڕامە، وەک ڕێگرەک بۆ پاراستنا ڕۆژییا وی پیچ نەبیت.

[مجالس شهر رمضان (المجلس الرابع عشر)]

◄ دەستپەڕ د ڕوژا ڕەمەزانێ دا (العادة السرية)

لـیژنــا فەتــوایا دبێژیت: دەســتپەڕ (الــعادة السرية) یا حەرامە چ درەمەزانێ دا، یـان ژ غەیـری ڕەمەزانێ دا، و چێـنـابیـت ئەڤ کارە بهێتە کرن ژبەر گۆتـــنا خــــودایێ مەزن دەمێ دبێژیت: ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ﴾ ئانکو: و ئەوێن ناموسیا خۆ ژ فاحیشێ و هەر کارەکێ کرێت وخراب دپارێزن. ل سەر ژنکێن خۆ نەبت، یان ژێ وان جارییێن ل بن دەستێ وان، ئەوان چو لۆمە وگونەهـ د ڤێ چەندێ دا ل سەر وان نینە؛ چونکی خودێ ئەو بۆ وان یێن حەلالکر ڤێجا هەچییێ د سەر ڤێ چەندێ ڕا زێدەگاڤییێ بکەت ئەو ژ وانە یێن ژ حەلالی دەربازی حەرامی بووین، ووی خۆ هێژای عەزاب وغەزەبا خودێ کر،

و ئەو کەسێ ڕۆژییێن ڕەمەزانێ بـــگریت، ل سەر وی پێدڤییە تەوبەبکەت بۆ خــودێ، و پێدڤییە وان ڕوژیبا قەزا بکەت ئەوێن ئەڤ کارە تێدا کری، و کەفارەتێ نادەت چونکی دانا کەفارەتێ تایبەتە بۆ وان یێن جیماعێ دکەن.

[فتاوى اللجنة الدائمة (٢٥٦/١)]

◄ ڕێک دانـــا زەلامی ل سەر جـــوتـــبوونێ (جیماع)ـێ د ڕۆژێن ڕەمەزانێ دا، ب هـزرا هـندێ کۆ بەتـال بـوونـا ڕۆژیێ ئەوە ئێللا ئەگەر ئاڤا وان بهێتە خوار

هەر کەسەکێ جـوتـبوونێ (جیماعێ) بکەت ل ڕۆژێن ڕەمەزانێ دا ڕۆژییــا وی دێ کەڤیـــت و دڤێـــت وێ ڕوژییێ قەزا بکەت، وکەفــارەتێ ژی بـــدەت، جـــوتـــبوون د ڕەمەزانێ دا حەڕامــە و ب گەهشـتنا هەر دوو ئەنـدامـان ڕۆژی دکەڤیت، هەتـا ئەگەر ئـاڤ ژ وان نەهـاتە خار، و واجـبە تەوبـا خـودێ بکەن و داخـازا ئیستیغفارا ژ خـــودێ بکەن، چـــونکی ئەو یێن تـــوشی گـــونەه و تاوانەکا مەزن بوین.
[فتاوى اللجنة الدائمة (١٠/٣٠٦)]

ل دەمێ ڕۆژیا وان دکەڤیت ژ ئەگەرێ جـــوتـــبوونێ (جیماعێ) هەر وی دەمی پێـــدڤییە چ نە خـۆت و نـە ڤـەخۆت وێ ڕۆژێ هەمیێ هەتا بانگێ مەغرەب دەت. (ابن عثيمين)

◄ باوەری ب بەتال بوونا ڕۆژییێ ئەگەر سپێدە هەلات بەری خۆ پاقژ بکەت ژ جەنابەتێ

ابن باز -رەحما خودێ لێ بیت- دبێژیت: ئەگەر ئێک ژهەوە ب شەڤ چو نقینا هەڤژینا خۆ و پشتی هەلاتنا سپێدێ ژ نوی سەرێ خۆ شوشت ل وی دەمی چ لسەر نینە و ڕۆژییا وی یا دروستە، ژبەر کۆ یا هاتییە ڤەگوهاستن ژ پێغەمبەرێ خودێ (ﷺ) گۆت: ((كانَ رسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يدْرِكُهُ الفَجْرُ وَهُوَ جُنُبٌ مِنْ أَهْلِهِ, ثُمَّ يَغْتَسِلُ ويَصُومُ)) (١)

ئانکو: پێغەمبەرێ خودێ (ﷺ) لێ دبوو سپێدە و ئەو ژ مالا خۆ یێ ب جەنابەت بوو, پاشی سەرێ خۆ دشویشت و ڕۆژی دگرت.

و چێ نابیت بۆ وی یێ ب جەنابەت ئەو سەر شویشتنێ و نڤێژێ گیرۆ بکەت هەتا ڕۆژ هەلاتنێ، بەلکو یا پێدڤیە لسەر وی ئەو لەزێ د سەر شویشتنێ دا بکەت بەری ڕوژ بهەلێت دا کۆ نڤێژێ ل دەمێ وێ دا بکەت.

[مجموع فتاوى ابن باز (٢٧٧/١٥)]

---

(١) مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

◄ نەهێلانا تەنگاڤییێ بۆ وێ ئافرەتا خەنایێ یان کریما و مەرهەما بکار دئینیت ل دەمێ ڕۆژیێ

دروسته بۆ ئافرەتێ ئەو خەنایێ دەستێت خۆ و پرچا خۆ بدەت، یان دوهنی ل پرچا خۆ بدەت، ئەڤە چ کارتێکرنێ ل ڕۆژییا وێ ناکەت.

[فتاوى اللجنة الدائمة (٣٢٨/١٠)]

◄ نەهێلانا تەنگاڤیێ بۆ ئافرەتێ د تام کرنا خوارنێ دا ل دەمێ ڕۆژیێ

ابن عثيمين -رەحما خودێ لێ بیت- دبێژیت: ڕۆژی ناشکێت ب تام کرنا خوارنێ ئەگەر خوارن نە هاتە داعیران، و یا پێتڤیە ڤێ چەندێ نەکەت ئیللا ئەگەر هەوجە بیت، و ل وی حالەتێ ئەگەر تشتەک داعیرا ب خەلەتیڤە ڕۆژی یا وێ بەتال نابیت و یا دڕوستە.

[فتاوى أركان الإسلام (ص:٤٨٤)]

◄ بهێن خوش کرن و سفوریيا ئافرەتا ل دەمێ دەردکەڤن بۆ نڤێژێن تەراویحا

ابن عثيمين -رەحما خودێ لێ بیت- دبێژیت: دروستە ئافرەت بچیتە مزگەفتێ بۆ نڤێژێن تەراویحا ئەگەر نە ترسیيا ژ فیتنێ ژبەر گۆتنا پێغەمبەری (ﷺ) دەمێ دبێژیت: ((لا تَمْنَعُوا إمَاءَ اللهِ مَسَاجِدَ الله)) (١) ئانکو: هوین ڕێگریێ نەکەن ل بەنیێن خودێ بۆ مزگەفتێن خودێ، و ئەڤ چەندە ژ کریارێن پێشیێن ئومەتێ بوو (السلف الصالح) - خودێ ژوان ڕازی بیت-

ب ڤان مەرجان: - یا ب ستارە و پێچای بیت و یا سفور نە بیت و چێنابیت بهێن خوشکەرا بکاربینیت هەروەسا چێنابیت ئەو دەنگێ خۆ بلند بکەت و جانیيا خۆ دیار بکەت؛ ژبەر گۆتنا خودایێ مەزن دەمێ دبێژیت: ﴿ وَلَا يُبدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنهَا ﴾ [النور ٣١]

---

(١) مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانكو: وبلا ئەو خەمل وخێزا خۆ بۆ زەلامان ئاشكەرا نەكەن، وهندی ژ وان بێت بلا ئەو ڤەشێرن ئەو جلك تێ نەبن یێن ئەو ب سەر جلكان دا دكەنە بەر خۆ، ژبەر كۆ نەشێن ڤەشێرن مەرەم پێ جلبابە و عەبایە و ژبەر هندێ كۆ پێغەمبەری (ﷺ) وەختێ فەرمان ل ئافرەتان كری بۆ دەركەفتنا نڤێژا جەژنێ ام عطية گۆت : ((يا رَسولَ اللهِ، إحْدَانَا لا يَكونُ لَهَا جِلْبَابٌ، قالَ: لِتُلْبِسْهَا أُخْتُهَا مِن جِلْبَابِهَا)) (١) ئانكو: ئەی پێغەمبەرێ خودێ (ﷺ) هندەک ژ مە جلباب نینە گۆت: بلا خویشكەكا وێ جلبابێ خۆ بكەتە بەر، و ژ سوننەتییە بۆ ئافرەتان ئەو خۆ دیری زەلاما بكەن و ل ڕێزا دویماهیكێ بن ژبەر گۆتنا پێغەمەرێ (ﷺ): ((خَيْرُ صُفوفِ الرِّجالِ أَوَّلُهَا, وشرُّها آخِرُهَا وخيْرُ صُفوفِ النِّسَاءِ آخِرُها, وَشرُّهَا أَوَّلُهَا)) (٢) ئانكو: باشترین ڕێزێت زەلامان یێن دەستپێكێ نە و خرابترین ڕێز یا دویماهیكێ یە، و باشترین ڕێزێت ژنان یا دویماهیكێ نە و خرابترین ڕێز یا دەستپێكێ نە.

---

(١) مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.
(٢) رَواهُ مُسْلم.

و یـا بـاشـتره ئەو ژ مـزگەفتێ دەرکەڤن پشـتی ئیمام سـلاڤێ ڤەدەت، و خۆ گیرۆ نەکەن ئیـللا بۆ هەوجەیەکێ نەبیـت، ژبەر گۆتـنا ام سـلمه -خـودێ ژێ ڕازی بیت- گۆت: پێغەمەرێ (ﷺ) دەمێ ل سلاڤا نڤێژێ بەتال دبوو دا مینت دەمەکی کێم و جهێ خو نه رادبوو،

ام سـلمه دبێژیت: خـودێ پێ زانینه کۆ وی ئەف چەنـده ژبەر هـندێ دکر دا کۆ ئـافـرەت دەرکەڤن ژ مـزگەفتێ بەری زەلامـا و ئەو وان نه بینن (١) [مجالس شهر رمضان (ص:٣٠)]

هەر وەسـا ابـن عثیمین -رەحـما خـودێ لێ بیت- دبێژیت: مـن دڤێت تشتەکی دیار بکەم بۆ وان ئافرەتان یێن دچنه مزگەفتان ل شەڤێن ڕەمەزانێ دا؛ کۆ هندەک ژوان بخورێ دگەل خۆ دبەن و ل خۆ دکەن د مـــزگەفتێ ڤە، و ئەگەر دەرکەفتن دێ ئەو بهێن خـوشییه مینت ب جـلکێ وان ڤە و ئەڤ کاره یی دروسـت نینه دشریعەتێ دا.

بەلێ: بۆ وان دروسته ئەو بخورێ و بهێن خوشییا دگەل خۆ بینن ب تنێ کۆ ل مزگەفتێ بکەن، و چێنابیت ئەو ل خۆ بکەن.
[فتاوی نور علی الدرب للعثیمین (٢/٨)]

---

(١) رَوَاهُ مُسْلم.

◄ هندەک ژ ئافرەتان نێڤژا خۆ یا فەرز تەمام ناکەن پشتی سلاڤ ڤەدانا ئیمامی ئەگەر هندەک نڤێژ ژوان چوو

ژوان خەلەتییێن هندەک ژ ئافرەتان د کەڤنە تێدا ئەوە: ئەگەر چوو دگەل ئیمامی و ڕوکعەتەک یان پتر ژ نڤێژێ ژێ چوو ئەو دێ سلاڤێ دگەل ئیمامی دەت و یا ژ وێ چوی ناکەت، و ئەڤ چەندە پتر د ڕەمەزانێ دا ڕویددەت و تەراویحا دا، و ئەڤە خەلەتییەکا کرێتە، و یا واجبە لسەر ئەو وێ قەزا بکەت یا ژێ چوی ژبەر گۆتنا پێغەمبەرێ خودێ (ﷺ): ((إذا سمعتُم الإقامةَ فامشُوا إلى الصلاةِ وعليكم السَّكينةَ والوقارَ ولا تُسرِعوا ، فما أدركتُم فصلُّوا ، وما فاتَكم فأتِمُّوا)) (١) ئانکو: ئەگەر هەوە ئاگەهـ ل قامەتێ بوو هوین بەرەڤ نڤێژێ هەرن ب ڕحەتی، و یا هوین گەهشتنێ بکەن، و یا ژ هەوە چووی تەمام بکەن.
و ئەڤ چەندە بۆ ژن و زەلاما یە.

---

(١) مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

◄ هێلانا زکری و خواندنا قورئانێ دەمێ د کەڤیتە د بێ نڤێژییان دا یان د چلکان دا

دروستە بۆ ئافرەتا د بێنڤێژیێ دا یان یا چلکدار زکری بکەت و قورئانێ بخوینیت.

بەڵگە لسەر دروست بوونا کرنا زکرێ خودێ: عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ -نُسَيْبَةَ الأَنْصَارِيَّةِ قَالَتْ: ((أَمَرَنَا النَّبِيَّ (ﷺ) أَنْ نَخْرُجَ يَوْمَ الْعِيدِ، حَتَّى نُخْرِجَ الْبِكْرَ مِنْ خِدْرِهَا، وَحَتَّى تَخْرُجَ الْحُيَّضُ، فَيَكُنَّ خَلْفَ النَّاسِ، فَيُكَبِّرْنَ بِتَكْبِيرِهِمْ وَيَدْعُونَ بِدُعَائِهِمْ)) (١) ئانکو: ژ دەیکا عەطیایێ -نوسەیبا ئەنصاری- -خودێ ژێ ڕازی بیت- گوت: پێغەمبەری (ﷺ) فەرمان مە کر ئەم بدەرکەڤین ڕوژا جەژنێ، هەتا کچا لبن پەریێ یا نە شویکری کو وێ ژی بدەرێخی، هەتا ژنکا د بێ نڤێژییان دا (الحیض) دەردکەفت، و ل پشت خەلکی دروینشتن، ئەوان تەکبیر دگوتن ب تەکبیراتێت وان ودوعا دکرن ب دوعاییێن وان، هیڤیا وان بەرەکەتا وێ ڕوژێ و پاقژیا وێ بوو.

---

(١) مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

بەلگە لسەر دروست بوونا خواندنا قورئانێ: دەمێ عائیشا -خودێ ژێ ڕازی بیت- د عومرێ دا کەڤتییە د بێ نڤێژیێ دا پێغەمبەری (ﷺ) گۆتێ: ((افْعَلِي مَا يَفْعَلُ الْحَاجُّ غَيْرَ أَنْ لَا تَطُوفِي بِالْبَيْتِ)) (١) ئانکو: ئەو کارێن حەجی دکەن تۆ ژی هەمییان بکە، ژبلی تەوافێ،

و یا دیارە کۆ ئەڤێن حەجێ و عومرێ دکەن ئەو زکرێ خودێ دکەن و قورئانێ دخوینن.

ابن تيمية -ڕەحما خودێ لێ بیت- دبێژیت: (ليس في منعها من القرآن سنة أصلا) ئانکو: نە هاتییە دسوننەتێ دا کۆ ئافرەتا د بێ نڤێژیێ دا ناچێبیت قورئانێ بخوینت.

وگوتنا پێغەمبەری (ﷺ): ((لا تقرأ الحائض ولا الجنب شيئاً من القرآن)) ئانکو: ئەو ئافرەتا دکەڤیتە د بێ نڤێژیێ دا ناچێبیت قورئانێ بخوینت.

ئەڤ فەرموودە یا لاوازە ب ئێک دەنگییا ئەهلێ زانایێن فەرموودان.

•گۆتنا زانایان ئەوە کۆ دروستە ئافرەتا د بێ نڤێژیێ دا قورئانێ بخوینیت، و پێدڤییە ئەو دەست گورکا بکەتە بەر خۆ.

---

(١) مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

◄ خوارنا ڕۆژيێ بۆ ئافرەتا ب دووگيان (حەملە) و يا شيرى دەتە زارۆكێ خۆ بێ پێدڤيياتى

دروستە بۆ ئافرەتا ب دووگيان (حەملە) و يا شيرى دەتە زارۆكێ خۆ ئەو ڕۆژيێ بخۆت ئەگەر شييان نەبن لسەر گرتنا ڕۆژيێ، ئەگەر بزانيت دێ زيانێ گەهينتە وێ و زارۆكێ وێ، خودێ تەعالا دبێژيت: ﴿ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفسًا إِلَّا وُسعَهَا ﴾ (البقرة ٢٨٦) ئانكو: دينێ خودێ يێ ب ساناهييە، وخودێ وى تشتى ژ بەنيێن خۆ ناخوازت يێ ئەو نەشێن بكەن. .

و ژبەر گوتنا پێغەمبەرى (ﷺ): ((لا ضرر ولا ضرار)) (١) ئانكو: بلا كەس زيانێ نەكەت، و كەس بەرسڤا زيانێ ب زيانێ نەدەت.
بەلێ ئەگەر وێ شيان هەبن لسەر گرتنا ڕوژيێ و بزانيت كۆ چ زيان نا گەهنە وێ و زاروكێ وێ، ل وى حالەتى گرتنا ڕۆژيێ دێ لسەر واجب بيت.

---

(١) رواه ابن ماجه وصححه الألباني.

◄ **باوەری یا هندەک ئافرەتان کۆ ئەو ئاڤا ژبەری بچویک بوونێ دەردکەڤیت ڕێگریێ ل ڕۆژی گرتنێ دکەت**

و یا دروست ئەڤ ئاڤە ڕێگریێ ل ڕۆژی گرتنێ ناکەت، و ئەڤە وەکی حوکمێ خوینا د چلکاندا نینە.

◄ **هێلانا قەزا کرنا وێ ڕۆژێ یا تێدا کەفتییە دبێ نڤێژێ دا بەری بانگێ مەغرەب ب چەند خۆلەکا**

ئەگەر ئافرەت کەفتە دبێ نڤێژێ دا بەری بانگێ مەغرەب ب چەند خۆلەکا دێ ڕۆژییا وێ بەتال بیت و لسەر وێ فەرزە ئەو وێ ڕۆژێ قەزا بکەت.

◄ بوراندنا دەمێن درێژ د لێنانگەهێ دا بۆ ئامادەکرنا جۆرێن خوارنا هەتا بانگێ مەغرەب ددەت ب چەند خولەکان

ڤێجا دێ مژوویل بیت ژ زکری و خواندنا قورئانێ، و دەمێ قەبویل بوونا دوعایا، ئەڤە هەمی دێ ژێ چن، هەر وەسا دەمێ پاشیڤێ، و ئەو دشێت ڤان دەما بخۆ ب دەرفەت وەرگریت، دەمێ ئەو خارنێ دروست دکەت دبەر کارێن خۆرا زکرێ خودێ بکەت، و ئیستیغفارا، و تەسبیح و دوعایان بکەت، و ب ڤێ چەندێ دێ دوو باشیا دگەل ئێک کوم کەت، دناڤبەرا دروستکرن و بەرهەڤکرنا خارنێ و کرنا زکرێ خودێ، و ئیستیغفارا، و ئەڤە فەزلێ خودێ یە ددەتە وی یێ وی بڤێت، و دشێت و بۆ وێ هەیە ئەو گوهداریکرنا قورئانێ و دەرسێن شەرعی بکەت دەمێ د لێنانگەهێ دا، دا کۆ دەمێ وێ ب هەروە نەچیت.

◄ خۆ مژویلکرنا ئافرەتێ ل دەهکێن دویماهیکا ڕەمەزانێ ب کرینا جلکا و چونا گەلەک بۆ دەف خیاطا، و چێکرنا شریناهیا، و کێم عیبادەتکرنا وان ل دەهکا

و ژبیرکر ڤێ ژارێ کۆ کارێن خێرا یێن دەهکێن دویماهیکێ دا، و ل ڤان شەڤا شەڤەکا پیرۆزا یا تێدا کۆ خێرا وێ ژ یا هزار هەیڤێن ئەڤ شەڤە تێدا نەبت چێترە.

كان رسولُ اللَّه ﷺ ((إذا دَخَلَ العَشْرُ الأَوَاخِرُ مِنْ رمَضَانَ, أَحْيا اللَّيْلَ, وَأَيْقَظَ أَهْلَه, وجَدَّ وَشَدَّ المِئزرَ)) (١)
ئانكو: پێغەمبەرێ خودێ (ﷺ) ئەگەر چوو با دناڤ دەهکێت دویماهیکێدا ژ رەمەزانێ، شەڤ هەمی ب پەرستنێ (عیبادەتی) ساخ دکر، و مالا خۆ هشیار دکر، و خۆ ژ نڤینا مالا خۆ ددا پاش و کارێ خۆ بۆ پەرستنێ دکر.

---

(١) مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

و د ڕیوایەتەکا دی دا یا هاتی : ((كان رسولُ اللَّه (ﷺ) يَجْتَهِدُ فِي العَشْرِ الأَوَاخِرِ مَالا يَجْتَهدُ في غَيْرِهِ)) (١)

ئـانكو: پێغەمـبەرێ خـودێ (ﷺ) ئەف پەرسـتنا د دەهێت دویماهیکا ڕەمەزانێ دا دکـر د رۆژێت دی دا کێمتر دکـر، ئـانكو دوان دەهكان دا پترڕ دكر و پتر خۆ ماندی دکر.

ڤێجا بـلا ئەم د ڕژدبین لـسەر کـرنا نڤێژێن شەڤێ (قـیام الـلیل) و زکری و دوعایا و خواندنا قورئانێ و سەدەقا،
و ئەو دشێت جـل و بەرگـان بەری دەهـ ڕۆژێن دویمـاهیێ یان بەری ڕەمەزانێ ژی بکریت.

---

(١) رَواهُ مُسْلم.

◄ گیرۆ کرنا نڤێژێ هەتا کۆ ژ دەمێ وێ ب دەرکەڤیت

گەلەک ژ ئافرەتا نڤێژا گیرۆ دکەن ژ ئەگەرێ کارێن مال، ئامادەکرنا خوارنا وشیشتنا ئامانان .... وهتد

یان دێ مینیت نفستی هەتا نڤێژ ژ دەمێ وێ دەرکەڤیت ب تایبەتی نڤێژا سپێدێ، و خودایێ مەزن گەفەکا دژوار یال وان کەسا کری ئەوێن نڤێژێن خۆ لدەمێ وێ دا نەکەن؛ خودێ تەعالا دبێژیت: ﴿فَوَيۡلٌ لِّلۡمُصَلِّينَ ۝ ٱلَّذِينَ هُمۡ عَن صَلَاتِهِمۡ سَاهُونَ ﴾ (الماعُون ٤،٥)

ڤێجا عەزابەکا دژوار بۆ وان نڤێژکەران بت، یێن لدەمێ نڤێژا خۆ مژویل دکەن، و ژێ بێ ئاگەهـ دمینن، ب دروستی ناکەن، و لدەمێ وێ ژی ناکەن.

و ئەڤە ژی ژ سیفەتێن دووڕییا نە (مونافقا)

◄ گوهداریکرنا ستران وموزیکێ دڕەمەزانێدا یان پشتی فتارێ

گوهداریکرنا ستران وموزیکێ یا حەرامە، چ د هەیڤا دڕەمەزانێدا بیت یان ژی د هەیڤەکا دی دابیت، بەلێ د هەیڤا ڕەمەزانێدا گونەها وێ مەزنترە،
ژبەرکۆ مەبەست ژ گرتنا ڕۆژیێ ئەو نینە خۆ دویرکەت ژ خوارنێ و ڤەخارنێ، بەلکو ئەوە کۆ هەمی ئەندامێن وی ڕۆژی بن ژ هەر گونەهەکێ.
پێغەمبەر (ﷺ) دبێژیت: ((مَنْ لَمْ يَدعْ قَوْلَ الزُّورِ والعمَلَ بِهِ فلَيْسَ للَّهِ حَاجةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعامَهُ وشَرَابهُ)) (١)
ئانکو: هەرکەسێ گۆتنا درەو و کارپێکرنێ نەهێلیت خودێ منەت ب وی نینە ئەو خوارنا خۆ و ڤەخوارنا خۆ بهێلیت.

---

(١) رَواهُ البُخاري.

بەڵگە ژ قورئانێ وسوننەتێ لسەر حەراميا ستران وموزيكێ:

بەڵگە ژ قورئانێ: خودێ تەعالا دبێژیت: ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَشۡتَرِي لَهۡوَ ٱلۡحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ بِغَيۡرِ عِلۡمٖ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًاۚ أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ عَذَابٞ مُّهِينٞ﴾ (لقمان/٦) ئانكو: عبداللە کورێ مسعودی -خودێ ژێ ڕازی بیت- سێ جاران سیند دخوت و دبێژیت هندیکە ئەڤ پەیڤەیە (لَهۡوَ ٱلۡحَدِيثِ)گوتنا بێ خێرە، رامان ئەوە بەحسێ موزيكێ يە،

هەر وەسا جابرێ کورێ عبداللە ی -خودێ ژێ ڕازی بیت- دەربارەی ڤێ ئایەتێ دبێژیت: ئەو موسیقە و گوهدانا وێ یە.

بەڵگە ژ سوننەتێ: پێغەمبەرێ خودێ ﷺ دبێژیت : ((لَيَكُونَنَّ مِنْ أُمَّتِى أَقْوَامٌ يَسْتَحِلُّونَ الْحِرَ وَالْحَرِيرَ وَالْخَمْرَ وَالْمَعَازِفَ)) (١)

ئانكو: دئومەتا من دا دێ هندەک کەس دەرکەڤن دەهمەن پیسی وئارمیش وئارەڤێ ومەیێ وزرنایێ و موزيكێ دێ ب حەلال دانن ودێ حەلالكەن (ئانكو : ئەو بخو حەرامە)

---

(١) رَواهُ البُخاري.

◄ گۆتنا ئنیەتا ڕۆژییێ ب دەڤی

ئینانــا ئنیەتێ بۆ ڕۆژییێ ژ مەرجێن قەبــویل بــوونـا ڕۆژییێ یە، بێ ئنیەت ڕۆژی نەیا دروستە، وەکی پێغەمبەر (ﷺ) دبێژیت: ((من لم یُجْمِع الصِّیامَ قبلَ الفَجرِ، فلا صیامَ لَهُ)) (١) ئانکو: ئەو کەسێ بەری ســــپێدێ ئنیەتـــا ڕۆژێ نە ئینیتن ڕۆژییا وی نەیا دروستە.

و جهێ ئنیەتێ دلە، و دروســـت نینە ب دەڤی بهێتە گــوتــن، و کارەکێ داهێنایە و بیدعەیە.

پێغەمبەر (ﷺ) دبێژیت: ((إِنَّمَا الأَعْمَالُ بِالنِّیَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَـوَى،...)) (٢) ئـانـکو: هـندیکە کـریار ب ئنیەتـا نە، و هەمـا بۆ هەر مــرۆڤەکێ ئەو ئنیەتە ئەوا وی کــری دلێ خۆ و ئنیەت پێ ئینای.

---

(١) رواه أبو داوُد وصححه الألباني.

(٢) رواه البُخَارِي.

◄ ئاخفتنا گەلەک د مزکەفتێ ڤە

هندەک ژ ئافرەتا ئاخفتن بۆ وانا خوش نابیت ئیللا د مزگەفتێ ڤە، و دناڤبەرا ڕوکعەتێن تەراویحا دا، ڤێجا دێ ئاخڤن لسەر جورێن خوارنا، و زارۆکان، و جلکان ....هتد
ڤێجا دێ نە رحەتێ بۆ یێن دەوروبەرا چێکەن.

◄ ڕۆژی خوارن پشتی هەلاڤێتنێ -(دل ڕابوون)ـێ-

پێغەمبەر (ﷺ) دبێژیت: ((من ذرعَهُ القيءُ فليس عليه قضاءٌ، ومن استقاءَ عمدًا فليقضِ)) (١) ئانکۆ: هەر کەسەکێ بێ دەستێ خۆ ب هەلاڤێت ڕۆژیا وی یا دروستە و قەزا ناکەت و دێ ڕۆژیا خۆ تەمام کەت، بەلێ ئەگەر مروڤ ب دەستێ خۆ وەبکەت هەتا ب هەلاڤێت (عمدًا)، دێ ڕۆژیا وی کەڤیت، و پێدڤییە قەزا بکەت.

---

(١) صحيح أبي داود.

◄ هندەك ژ خەلەتییێن ئافرەتان یێن گشتی د هەیڤا ڕەمەزانێدا

غەیبەت، و نەمیمە (ڤەگوهاستنا ئاخفتنا)، و گۆتنا خەبەرا، ودرەو، وبەرێخودانا حەرام، و دەمێن درێژ ب ئاخفتنا تەلەفونێ ڤە، وگەلەک سەرەدانا خزم و کەس و کاران، ئەڤە هەمی کارتێکرنێ ل ڕۆژییێ دکەن.

هەرووەسا دەست بەردان و زێدەگاڤیا دچێکرنا خوارن و ڤەخوارنێ دا خودێ تەعالا دبێژیت :﴿ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴾ [الأعراف ٣١]
ئانکو: هندی خودێ یە حەز ژ وان ناکەت یێن دەست بەردان وزێدەگاڤییێ د خوارن وڤەخوارن وکارێن دی دا دکەن.

والله تعالى أعلم، وصلى الله وسلم وبارك

على نبينا محمد وعلى آله وصحبه وسلم

مزگەفت
www.mzgaft.com